

DE PRIJS VOOR DE VRIJHEID

“En het beste werkstuk... is dat van Frits en Hanneke” zegt meester Lucas. Alle kinderen van groep zeven van de Martin Luther King School hebben een werkstuk gemaakt over de Tweede Wereldoorlog. Hanneke en Frits hebben samengewerkt. Dat mocht. Hun werkstuk gaat over de Slag om Arnhem. Zij hebben het hoogste cijfer. Een negen.

Met z'n tweeën moeten ze voor de klas vertellen over de Slag om Arnhem. Frits tekent op het bord de rivier de Rijn bij Arnhem en de wijde omgeving.

Hanneke vertelt: “Het gebeurde tussen 17 en 26 september 1944. De bevrijders waren al tot Eindhoven gevorderd en rukten op naar het noorden. Ze veroverden Nijmegen. Generaal Montgomery wilde doorstoten naar Arnhem en dan naar Duitsland. Op de heidevelden ten noorden van Heesum en bij Ede landden ruim vijfduizend parachutisten, Britse “*airbornes*”, dat betekent luchtlandingstroepen. Zij rukten snel op in de richting van Arnhem. Onverwachts stuitten de troepen op felle Duitse tegenstand. Veel militairen sneuvelden of werden gevangen genomen. De Britse *airbornes* wisten zich te handhaven in het door de Duitsers omsingelde Oosterbeek. Maar op 25 september werd besloten tot de terugtocht, over de Rijn, naar Nijmegen. Van de tienduizend man luchtlandingstroepen wisten er slechts vierentwintighonderd die stad te bereiken. De rest was dood of gevangen. Het was een grote tegenvaller voor de Nederlanders, die snakten naar de bevrijding”.

Terwijl Hanneke vertelt, tekent Frits op het bord met pijlen en kruisjes waar de geallieerde troepen landden en naar toe trokken.

“Ik ben trots op alle werkstukken die jullie gemaakt hebben”, zegt meester Lucas. “Ze geven een goed beeld van de oorlog. Wat erg toch dat er ook nu in sommige landen oorlog is. De Here God wil dat niet. Hij wil vrede op aarde”.

De kinderen kijken hun meester aan. Ze verwachten iets. “Als de klas goed werk levert, krijgen jullie een verrassing”, heeft meester beloofd. Komt hij daar nu mee over de brug?

“Ik heb er met mijnheer Jacobs, onze directeur, over gesproken”, zegt meester Lucas. “Die vindt het goed. We gaan een excursie maken. Een uitstapje. Naar

Oosterbeek en de Ginkelse Hei bij Ede. We gaan zoeken naar sporen van de Slag om Arnhem. We maken er een leuke dag van”.

Op een mooie vrijdag in september is het zover. Groep zeven klimt een grote bus in. Onderweg worden heel wat snoepjes uitgedeeld. Bij de afslag Oosterbeek/Arnhem gaan ze de A12 af. Nu zijn ze er bijna. Door een lange laan vol bomen komen ze Oosterbeek binnen en al gauw stopt de bus. “Eruit, jongens!”, roept meester Lucas. De kinderen tuimelen de bus uit. Frits en Hanneke zien meteen waar ze zijn: “Hartenstein Airborne Museum” staat er op een mooi, groot gebouw. Meester Lucas gaat voorop. Hij heeft de kaartjes geregeld.

Het volgende uur verdiepen de kinderen zich in de Slag om Arnhem. Een mijnheer vertelt er van alles over. Ze bekijken foto’s van de strijd. Ze zien uniformen, wapens, stafkaarten. Op grote foto’s is te zien hoe de binnenstad van Arnhem verwoest is. Ook het kerkje van Oosterbeek, het oudste van Gelderland, is helemaal in puin geschoten..... Maar het ergste is de dood van zoveel mensen. Niet alleen militairen, maar ook burgers, mannen, vrouwen en kinderen van hun eigen leeftijd.

“Zien jullie hoe de bevrijding van ons land betaald is met een hoge prijs?”, vraagt de meester.

Na de stilte van het museum is de groep kinderen druk en rumoerig. Hossend en zingend gaat het in de richting van het station van Oosterbeek. Daar staan fietsen klaar. “Na al dat zitten en slenteren is een fietstocht heel goed voor jullie”, vindt meester Lucas. Hij rijdt voorop en juf Blanken van groep zes, die ook mee mocht, sluit de lange rij van vierentwintig fietsers.

De tocht gaat dwars door het bos en over de nog paars-bloeiende hei. Na een poosje komt de groep bij een restaurant. “Herberg Zuid-Ginkel” staat er met grote letters op. “Afstappen!” wordt er geroepen en weldra zitten ze allemaal aan de broodjes met fris. Het is oergezellig!

“We gaan weer!”, roept meester Lucas. “Voorzichtig de weg oversteken, aan de andere kant zie je een schaapskooi en daarachter is de herder met de kudde schapen”. Dat laat de groep zich geen tweemaal zeggen. Aan de overzijde van de rijksweg vinden ze inderdaad de kudde. “O, wat schattig!”, roepen de meisjes als ze hier en daar een lammetje tussen de grotere schapen zien. De herdershond loopt driftig om de kudde heen. De meeste schapen zoeken hun hapje in de heidestruiken. Ze zorgen ervoor dat er geen gras tussen de heide groeit.

Vlak bij de schaapskooi staat een monument. Een stenen zuil met een slanke vogel erop. “Wat is dat voor een monument?”, vraagt Hanneke. “Een herinnering aan de landing in 1944”, legt de herder uit, “het heet *The Eagle*, dat betekent “De Adelaar”. Juf Blanken wijst op een Bijbeltekst, in steen gebeiteld: “Zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden, Jesaja 40 vers 31”.

Ineens horen de kinderen hun meester praten met een oude meneer, die, leunend op zijn wandelstok, bij het monument staat. Hij spreekt Engels.

Meester Lucas wenkt de kinderen, die al gauw om de twee mannen heen staan. “Een verrassing, jongens”, zegt hij, “deze meneer komt uit Schotland. Hij was in 1944 één van de parachutisten. Elk jaar komt hij hier om zijn kameraden te gedenken die in de oorlog zijn omgekomen”.

Mijnheer Briggs – zo heet hij – vertelt en de meester vertaalt. Meneer Briggs spreekt langzaam: Ik kwam hier op de Ginkelse Heide neer op de grond. Mijn commandant verzamelde zijn bataljon en we marcheerden richting Arnhem. Na vijftien kilometer werden we beschoten door de Duitsers. Er was geen doorkomen aan.

Mortiergranaten strooiden duizenden stukken scherf in het rond. We weken uit naar Oosterbeek, maar ook daar ging het mis. We werden door de Duitsers omsingeld en hevig beschoten. Na een paar dagen besloot onze generaal Urquehart, dat het beter was terug te trekken. Toen ben ik op een nacht in een Canadese stormboot over de Rijn gevaren. Sommige boten kwamen niet over. Ze werden door de vijand lek geschoten. Veel mannen vonden de dood. Ieder jaar worden zij herdacht. Daar wil ik bij zijn. Daarom ben ik ook nu weer in Nederland”.

“Hoe oud was u toen, meneer Briggs?”, vraagt Coby. “Twenty three years old”. Meester vertaalt weer: “Drieëntwintig”. Hij zegt erbij: “Veel jonge mensen gaven hun leven voor onze vrijheid”.

De kinderen zijn onder de indruk. Als ze na hun fietstocht weer in Oosterbeek in de bus zijn gestapt praten ze er nog druk over. Alles wat Frits en Hanneke in hun werkstuk hebben geschreven is nu veel dichterbij hen gekomen. Door het verhaal van iemand, die er zelf bij geweest is.

A.R.Maatsman

WEETJES

Het doel van de militaire actie in september 1944 was de verovering van de brug over de Rijn bij Arnhem om zo een bruggenhoofd te vormen voor het uit België oprukkende Britse 2^e leger.

Ruim 600 parachutisten wisten de noordelijke oprit van de Arnhemse verkeersbrug te nemen, maar raakten afgesneden door de onverwacht zware tegenacties van de Duitse pantsereenheden. Die beletten de aanvoer van versterkingen en dwongen de geallieerden de strijd te staken.

Sommige Britse militairen, waaronder de ernstig gewonde brigade - generaal Hackett, konden de Rijn niet bereiken om ongezien weg te komen. Zij doken onder bij Nederlandse families in Ede en omgeving.

Andere airbornes hadden zich verborgen in schuurtjes en kelders op de Veluwe. Velen van hen zijn gearresteerd, maar anderen wisten – geholpen door Nederlanders – de bevrijde Betuwe te bereiken (operatie ‘Pegasus’). Zij voeren ‘s nachts in bootjes de Rijn over.

In Oosterbeek bevindt zich het Arnhem-Oosterbeek War Cemetery, een erebegraafplaats van gevallen. Tegenover het museum Hartenstein staat het Airborne-Monument.

Elk jaar wordt in september bij Arnhem de Airborne wandeltocht gehouden, waaraan duizenden mensen deelnemen.

De oude Rijnbrug in Arnhem heet tegenwoordig John Frostbrug, genoemd naar de dappere Britse luitenant-kolonel die de brug tevergeefs trachtte te veroveren op de Duitsers.

Gepubliceerd in het kinderblad “Kind en Evangelie” (2002) onder mijn pseudoniem A.R. Maatsman

